Tilskipan
Umm
Hospitølenn
A
Islande.

HIRSCHHOLMS-Slote þañ 27. Maji Anno 1746.

Þryckt a Hoolum i Hialltadal Anno 1746.

Vier Christian sa Siott=e af Guds Nmd / Kongur til Danmerkur og Noregs/ Vinda og Gauta/ Hertuge i Slesvijk/ Holstein / Stormarn og Dytmersken/ Greife uti Oldenbora og Delmenhorst. Giorum øllum vitanlegt: Ad Vier, aahrærande Hospitalanna Administration aa Voru Lande Islande, Forstandaraña Function, Jnntoku Hospitals-Limaña og Vidurgiørning, samt þa Tilsioon, sem Yfervallded og adrer Vidkomande eru skylldugir ad hafa þar med, Allra-Naadugast høfum halldid Naudsynlegt hier um Epterfylgiande Tilskipan ad giøra.

1. Hospitals-Gardarner aa Voru Lande Islande, Nefnelega: Hørgsland i Austlendinga-Fioordunge, Klausturhoolar i Suñlendinga Fioordunge, Hallbiarnareyre i Vestfirdinga Fioordunge, og Modrufell i Nordlendinga-Fioordunge, skulu af Hospitals-Hølldurunum sama Stadar halldast i forsvaranlegu Stande, so vel ad Bygging sem Gyrdingum, Twne og Eingium; Og ad slijkt tilbærelega skie skule, skulu Syslumeñerner vid Abwendaña Uñskipte, giøra Alit og Ofanaalag med 6. Vandalausum O-iñviklududum Daanu-Møñum. Fiñest nockurt Hiaa-Bijle vid Hospitals-Gardana, þa skal þad sama og so med tilheyrande Hwsum, Gierdum og øllu ødru tilheyrande, halldast i forsvaranlegu Stande.

2. Hospitals-Halldararner skulu ecke lijda, ad nockud af þvi sem Gørdunum tilheyrer, aa moote Løgum og Rette undañgaange, og skulu tieder Hospitals-Gardar med underliggiande Hiaaleigum vera frijer fyrer Tijundum og allre añare Afgyft, sem añars ætte af Loodeñe ad svarast.

3. Vid Hospitals-Gardana skulu vera hentug Hws handa þeim Veiku og Spitelsku Mañeskium, sem þangad verda iñteknar, hvørinn Hwsinn ad skal hallda Lekalausum, og skulu so epter Landsens Asigkomulage vera tilbweñ, ad þeir Siwku sieu frijer fyrer Froste og Kullda.

Þar skal og setiast i soddañ Hws lijtell Reik-Haafur efst a Mæneneñ, vijdur ad nedañ, eñ mioor efst, so þar giete i giegnum wtgeinged saa mykle Neikur og Sudde, sem uppstijgur af soddañ Veikleika, uppaa þad ad þeir, sem

sem skulu þioona þeim Siwku, giete þess betur giørt sitt Verk, og komed þeim til Adstodar.

Hreppstioorarner i þvi Districte, hvar Hospitals-Gardarner liggia, skulu hafa Tilsioon med greindra Hospitals-Garda og underliggiande Hiaa-Leigna Bygging og Vidhallde.

Fiñest Hospitals-Halldararner Forsoomunarsamer hier i, þa skulu Hreppstioorarner giefa Syslumañenum þad til kiña, hvør ed strax skal laata siaa epter þvi sem aafaatt er, og giøra Ofanaalag þar aa, semuleides fyrersetia Hospitals-Halldaranum vissañ Tijma til Reparation, under Exsecution.

4. Hospitals-Gardarner skulu ecke burt festast utañ til Fullvedla Maña, sem tilbærelega og utañ Utsoonar kuña ad forstanda Hospitalsens Hws-Stioorn, og kyñdter eru fyrer Gudhrædda, Ærlega, Sparsama, Kostgiæfna og Trwa Meñ. Vid þa skulu Hospitals-Inspectores afgiøra skijrlega Contract, so vel uñ Gardaña Afgift og Vidurhalld, sem Upphellde og Pioonustu þeirra Siwku, og svo leinge sem sw Contract er ecke rofeñ af þeim Fyrstu, meiga Inspectores ecke wtbyggia þeim af Hospitals-Gørdunum.

5. Hospitals-Halldararner skulu taka aa moote so mørgum Spitelskum Møñum, sem Inspectores aasamt þeim hallda ad giete forsorgast aa Hospitalenu, epter Jardareñar Asigkomulage og Hospitals-Cassans Tilstande. Uppaa þad skulu Hospitals-Inspectores leitast vid, ad festa Hospitals Gardana til slijkra Maña, sem ecke eiga mørg ung-Børn, ad þeir Veiku verde þvi helldur med Mioolkur-Mat fædder. Til Upphelldes sierhvørrar Kallmañs Persoonu nijtur Hospitals-Halldareñ, 5. Hundrada aa Lands-Vijsu, og 4ra Hundrada fyrer Kveñ-Persoonu i goodum og þienanlegum Aurum, og meiga Inspectores ecke naudga Hospitals-Hølldurunum, til ad taka añad i Betaling fyrer Upphellde Hospitals-Limaña, eñ þad Hospitolunum eigenlega tilheyrer; Og skal þeim giefast saa haalfe Betalingur fyrer frañ, uppaa þad þeir i Tijma giete iñkeypt þad sem til Hws-Halldsens vid þurfa, og, þa saa fyrre Helmingur Arsens er til Enda, skal þeim betalast hiñ Helmingureñ; Þo skulu þeir færa Hospitalenu til Reikningskapar, ef nockur af Hospitals-Limunum deyr, aadur eñ Ared er wte.

6. Hospitals-Halldararner skulu vera skylldugir til, ad Forsorga Hospitals-Limena med Naudsynlegu og Forsvaranlegu Upphellde, Lioose,

 Fatnade

Fatnade og ollu þvi, sem þesshaattar Mañeskiur til Lijfs-Næringar og Naudsynlegrar Þioonustu vid þurfa. Og skal Sooknar-Prestur Hospitalsens vitia aa Stundum þeirra Siwku, og spyria sig fyrer, hvort þeir nioote þess'sem þeim tilheyrer; Fiñe hañ nockurn Brest þar aa, skal hañ aamiña Hospitals-Halldarañ, og ef hañ vill ecke viña Boot þar aa, skal hañ laata Inspectores þad vita, til ad giora Undandraattarlausa Umbreiting.

7. Hospitals-Halldararner skulu taka og hallda so margt Viñu-Foolk, ad þeim Faataeku verde aan billegrar Umkvortunar Tilbaerelega þioonad.

8. So skal þad og vera Skyllda Hospitals-Halldarans, ad hañ añadhvort lese siaalfur Guds Ord fyrer Hospitals-Limunum Einusiñe aa hvorium Deige, edur laate añañ giora þad, hvar til Superintendenten skal aa-nafna þær Naudsynlegu og uppbyggelegu Bækur, sem fyrer Hospitals Peningana skal iñ-kaupast. Þeir skulu og aa Suñu-og Heilogum Dogum lesa fyrer þeim Utlegginguna af þess Dags Hvangelio, þa er þeir ecke komast til Kyrkiuñar, og þa er þeir verda siwker framar Beniu, og añadhvort Oska Prestsens til sijn, ellegar ad undervijsast af Gudrækelegum Bookum i þeirra Saaluhiaalpar-Efnum, skal Hospitals-Halldareñ Undañdraattarlaust veita Fullnustu þeirra Boon.

9. Hospitals-Halldararner og þeirra Foolk skulu umgangast Hospitals-Limena med Hoogværd og Lempne, og giefa þeim med allre Elskuseme i riettañ Tijma, þad sem þeim byriar ad hafa; Og jafnvel þo Gieds-Far þeirra Siwku kuñe ecke alltijd ad vera þeim þægelegt, þa byriar þeim þo ad leitast epter med Goodu, ad þeir faae Fridstillt þa og huggad af Guds Orde, sem best þeir gieta.

10. Þegar nockur af Hospitals-Limunum fyrer Daudañ burt-kallast, þa skulu Hospitals-Halldararner veita þeim Ærlega, Christelega Greftran, uppaa Hospitalsens-Kostnad, hvar aa moot allt þad saa Daude epter sig lætur, skal Hospitaled hafa til Gooda, og Hospitals-Halldareñ færa þad til Reiknings. Hvorke Prestur edur Kyrkia skal æskia edur niota nockurs fyrer Greftran þeirra Spitelsku Hospitals-Lima.

11. Hospitals-Halldararner skulu Arlega og i riettañ Tijma, epter vid þa iñgeingeñe Contract, giora Inspectoribus Rigtugañ Reikningskap, fyrer allar Hospitalsens Iñtekter og Utgifter, sem þeim eru Tiltrwadar, forsoome þeir þad, og mæte ecke i riettañ Tijma, aan Loglegra Forfalla,

þa

þa bæte þeir þar fyrer til Hoſpitalſens Eirn Rixdal, ſem i næſt epterkomande Ars Reikningſkap ſkal til Jñtektar reiknaſt.

12. Þa Hoſpitals-Halldararner hafa i Siñe, ad ſkilia vid Hoſpitals-Gardeñ, ſkulu þeir vera ſkylldnger til ad advara Hoſpitalanna Inſpectores ſkriflega þar uñ, uñ Michaelis Meſſu Leite, og meiga þeir ecke flitia þeir, ra Gots fraa Hoſpitals-Gardenum, fyrr eñ þeir hafa giort Inſpectoribus anægianleg Skil og Fullnuſtu fyrer allt þad, þeim hefur vered Tiltrwad; Hvar med Syſlumadureñ, i hvørs Syſlu Gardureñ liggur, ſkal hafa Tilſioon.

13. Eingeñ ſkal iñtakaſt aa Hoſpitoleñ uppa þeirra Koſtnad, ſem ei er Spitelſkur, Faatækur og Vinalaus, og kañ ad framvijſa ſijns Soocknar-Preſts og Hreppſtiooraña Atteſt, uñ ſitt Chriſtelegt Lijf og Lifnad, hvort Atteſt þeir, ſem ſækia uñ uppaa þeſs Siwka vegna, ad hañ iñtakeſt aa Hoſpitaled, ſkulu iñſenda Inſpectoribus.

14. Hoſpitals-Limunum, ſem aa Hoſpitaled verda iñtekner, ſkal filgia fraa þeim Hrepp er þeir eiga Sveitar-Tiltolu i, Eins Ars Forlags-Eyrer i goodum og þarflegum Land-Aurum, Nefnelega: Kallmañs-Perſoonu 3½ Hundrad, og Kveñmañs-Perſonu 2½ Hundrad, og maa eingeñ i Hoſpitaled iñtakaſt aadur þetta er betalad.

15. Hoſpitals-Limunum ſem kuña ad giora nockud med Hondunum, ſkal hallda til, ad erfida og forþiena nockud handa ſiaalfum ſier, og ſkal þeim aungvanveigeñ epterlaataſt ad flacka til ad betla, edur giefa ſig til Dryckiuſkapar, edur añars, ſem ecke ſoomer riettum Hoſpitals-Limum.

16. Fiñeſt þad, ad nockur af þeim ſijne ſig Opacklaatañ, Noldrunarſamañ, hneigdañ til Dryckiuſkapar, O-hooflegrar Tobaks-Brwkunar, edur añara Oſidſemda, þa ſkal ſaa fyrſt nockrum Siñum af Preſtenum aamiñaſt, og ef ſlijkt eckert hiaalpar, þa ſkal honum af Hoſpitalenu wtvijſaſt, og Añar i hañs Stad iñtakaſt.

17. Falle nockrum Hoſpitals-Lim Arfur til, epter hañ Tijma, þeir eru iñtekner aa Hoſpitaled, þa ſkal Hoſpitaled erfa hañ.

18. Vilie nockur ſem epter Løgum aa ad forſorga nockra Spitelſka Mañeſkiu, koma heñe aa Hoſpitaled, og þar Arlega betala med heñe fullañ Forlags-Eyrer, þa maa honum þvi ecke neita, þo med þvi Moote, ad þad verde ecke þeim Faatæku til Þreingſla, helldur med Vilia og Vitund Inſpectorum

19. Aller og hvørier, ſem fara med Skip til Siaafar, ſkulu Einu-

 ſiñe

sinne að Are skipta Hospitalenu Einum Hlut af øllu þvi Fiskefange, hvør-iu Nafne sem heiter, sem GUD giefur þeim; Dagarner, að hvorium Hospitalenu, epter Vidtekt, tilheyrer eirn Hlutur af Fiskefange, Eru Epterfylgiande: Fra Langanese til Austur-Horns, Fyrste Rwmhelgur Dagur epter Jons Messu, Fra Austur-Horne til Vwlandshofda, bæde a Lande og i Vestmanna-Eyum, Fyrste Rwmhelgur Dagur epter Paaska, Fra Vwlandshofda allt i krijngum Vestur-Landed til Hrwtafiardar-Ar, Næste Rwmhelgur Dagur epter Kross-Messu a Vor, Fra Hrwtafiardar-Aa til Langaness, i krijngum allt Nordur-Stifted, Næste Rwmhelgur Dagur epter Vitus-Messu; Enn hindrest Foolk, ad sækia Sioo umm adur-tieda Daga, edur so lijted fiskest, ad ecke sieu 5. Fiskar i hvorn Hlut, þa skal Hospitalenu giefast Hlutur næsta Dag þar epter, þa 5. Fiskar eru i Hlut edur meira. Af Fuglum skal Hospitalenu til-leggiast þeir, sem a einum akvednum Deige veidast, i Vestmanna-Eyum, Drang-Ey, edur annarstadar, hvar slijk Veide er brwkud. Og uppa þad ad hier med verde þess froomlegar høndlad og komed i Veg fyrer øll Svik og leinelegann Afdraatt, skulu Sysslumennerner, hver i sinne til-trwadre Sysslu, til-skicka uppriktuga Dannemenn allstadar yfer allt Landed, hvar nockur Utroodrar-Skip edur Baatar finnast, sem skulu taka a mote Hospitals-Hlutunum af adur-tiedum Fiske, þurka og verka hann, og sijdann giøra Sysslumonnum good Skil þar a; Fyrer hvørt þeirra Omak þeir niioota Poskhøfdanna, Kwlna og Raskslens af Fiskenum, enn ecke Lijses.

Finnest þesser tilskickudu Menn Forsoomunarsamer og Hyrdulauser ad verka Fiskenn, so vel sem Vedurattann leifer, byriar þeim ad behallda hønum og betala hann Hospitalenu. Sømuleides skulu Hreppstioorarner i hvorium Hrepp, giefa Sysslumannenum skriflega Underretting, hvørsu mørg Skip edur Baatar Arlega ganga til Siafar i hvørre Veide-Stødu, uppa þad Sysslumennerner fae fornumed þar af, hvørt øll Skip edur Baatar hafe giefed Hospitalenu Hlut. Finnest nockur ad skipta Ranglega edur vijsvitande ad rijra Hospitals-Hlut, straffest sem annar Pioofur.

20. Sysslumennerner skulu viggia Hospitals-Fiskenum, þa hann er þurr, Hospitalenu til Gooda, og selia hann, annadhvørt i Kaupstødum, ellegar hia Innbyggiurunum fyrer Peninga, ellegar adra dauda Aura, ef þa er þar fyrer ad fa, enn giete þad ecke skied, sem opt skal bera vid i good-

umm

um Fiske-Arum, eda þa Fiskureñ skiemest af Votvedraattu; þa meiga 159
þeir selia hañ, epter Virdingu, fyrer þa Land-Aura, sem þeir hellst gieta vigslad aptur Hospitalenu til Nytsemdar. Fyrer þañ Uñkostnad sem þeir verda ad laata giora, ad flitia Fiskeñ til Kaupstadaña, giørest þeim Gott, epter Sañsijne, eñ fyrer þeirra eiged Omak faa þeir eckert.

21. Hvar Hospitals-Halldararner bwa so nærre Veide-Stedunum, ad þeir hæglega gieta sookt Hospitals-Fiskeñ, skulu þeir, so leinge þeir þurfa Fisks vid til þeirra Hwss, helldur taka i moote Hospitals-Fiskenum eñ kaupa hañ af ødrum, þa Fiskureñ añars fiñst ad vera forsvaranlegur.
J so Maata byriar þeim Tijmañlega ad giefa Sysslumoñunum, til kiña, i hvors Sysslu þeir ætla Fiskeñ ad sækia, hvørsu mykels Hospitals-Fisks þeir vid þurfa.

22. Sysslumeñerner skulu Arlega under 2. Rixdala Mulct til Hospitalaña iñsenda Rigtugañ Reikningskap, med tilhlijdelegum Attestum og Betaling til Hospitalanna Inspectores, fyrer allañ þañ Fisk, sem Hospitalunum tilheyrer þad Ar i hvørre Sysslu; Fiñest þeir hier i Forsoomunarsamer, skal Amtmadureñ, epter þad hønum er Underretting giefeñ af Inspectoribus, uñ Sysslumañaña Undañdraatt, siaa til, ad faa þad hiaa þeim, aan Undañdraattar, iñkallad.

23. Þa nockur i Rettargaange aa Voru Lande Islande verdur aaliteñ ad betala nockra Mulct til Hospitalaña, þa skal þad Hospital, sem liggur i þeim Lands Fioordunge, hvar Søkeñ hefur byriast, og sw Seka Persónañ helldur sig uppe, uppbera þær Bætur, og meiga þær sømu ecke til añara Hospitala burtdæmast, og byriar Amtmañe ad bera Uñsorgun fyrer þvi, ad þær verde i riettañ Tijma betaladar.

24. Eingeñ, sem epter Vorre Allra-Naadugustu Skipan, skal giefa nockud wt, til Hospitala, fyrer ad iñgaanga, Egtaskap, maa af Prestenum vijgiast, fyrr eñ hañ hefur framvijsad vidkomande Biskups Qvittering, ad sw uppaasetta Gaasa til Hospitalsens sie betolud.

Forsiaae Prestureñ sig hier i moot, þa betale hañ til Fætækra Presta-Ekkna eins miked, sem hiñ añar skillde giefa til Hospitalsens; Og sa sem aa soddañ Haatt hefur wtvegad sier Trwlofan, edur Hiona-Vijaslu, giefe Tvofallt vid þad, er hañ skillde i fyrstu betala. A sama Haatt skal þad og halldast uñ oñur Vor Allra-Naadugustu Leifes-Bref; so sem, þa Student edur Prestur restituerast til siña Geistlegheita, ad þeir hvørke takast under Examen, nie þeim-leifast oñur Geistlegheit, fyrr eñ þeir hafa giort fullkomeñ Skil Hospitalenu, og framvijsad þar uppaa Biskupsens Qvittering.

25. Prestenum byriar Kostgiæfelega, fierdeiles aa Suñudogum, ad vitia þeirra Spitelsku Lima, Catechisera hiaa þeim, undervijsa þeim af GUDS Orde,

og

100 og añars med Gudrækelegum Amiñingum vera þeim til Stodar i þeirra Aumkunarlegu Tilstande, fyrer hvort sitt Omak hañ Arlega skal niota af Hospitals-Cassanum 2 Rias Dala Specie.

26. Hospitals-Peningarner skulu vera i Vardveitslu hiæ þeim af Inspectoribus sem er so Fullvedia, ad hañ alltijd kuñe ad svara til þeirra, nær sem þeirra i Naudsyn kiñe Oskad ad vera, og, þa ein riisleg Summa er i Cassanum, skulu aller Inspectores med Samhuga Ræde vera Forhurader um̃, ad hun moote ænægianlegum Pante og Fullvissu verde sett æ Rentu; og Hospitalsens Gagnseme æ þañ Hætt vidaukeñ.

Þvi bioodum vier og befolum Vorum Stiftbefalings-Mañe, Biskupum, Amt-Mañe, Logmoñum, Syslumoñum og odrum, sem þesse Vor Til-Skipan tilskickud verdur, ad þeir hana æ tilheireleaum Stodum, til allra Epterrettingar, læte strax lesa og kuñgiora. Giefed æ HIRSCHHOLMS Slote d. 27. Maji 1746.

Under Vorre Kongligre Hende og Signete.

Christian R.

LS

Epter Allra-Nædugastre Skickan til mijn underskrifads, Dateradre æ HIRSCHHOLMS Slote, þañ 27. Maji 1746. Er þesse Allra-Nædugasta Tilskipan, um̃ Hospitoleñ æ Islande, þañig sem her siest, wtløgd æ Islendsku, epter þvi Danska Exemplare, og læteñ wtgæanga æ Prent. Test. Stada-Stad þañ 6. Augusti Anno 1746.

HALLDOR BRINIOLFS-SON

